

MERAK EDİLENLER

FAZLA ÇALIŞMA & FAZLA SÜRELERLE ÇALIŞMA

VONA | HUKUK
BÜROSU

Caddebostan Mah. Prof. Dr. Hulusi
Behçet Cad. No: 14 K: 7 D: 8
Kadıköy İstanbul
0(216)372 2816
info@vonahukuk.com
www.vonahukuk.com

Görsel: Ali Candaş

İş Kanunu'nun 63. maddesi, işçilerin haftalık çalışma süresinin en çok 45 saat olabileceğini düzenlemektedir. Bu sürenin taraflarca daha kısa olarak belirlenmesi mümkündür, aksi kararlaştırılmamışsa, haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır.

Ancak, işçilerin haftalık normal çalışmasına ilave olarak, ülkenin genel yararı, işin niteliği veya üretimin artırılması gibi veya zorunlu, olağanüstü birçok nedenle fazla çalışma yapması mümkündür. Bu gibi durumlarda işçinin fazla çalışması veya fazla sürelerle çalışmasından söz edilecektir.

1. Fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma nedir?

Fazla çalışma, işçinin haftalık 45 saati aşan çalışmalardır. İşçinin haftalık çalışma süresinin 45 saatin altında kararlaştırıldığı durumlarda, kararlaştırılan bu süre ile 45 saate kadar olan çalışmalar ise fazla sürelerle çalışma olarak tanımlanmaktadır. İşçinin haftalık çalışma süresinin 45 saat olduğu durumlarda fazla sürelerle çalışma mümkün değildir.

Somutlaştırmak için tarafların haftalık çalışma süresini 40 saat belirlediği, işçinin ise 49 saat çalıştığı bir örnekte; işçinin 40 - 45 saat arası 5 saatlik çalışması fazla sürelerle çalışma, 45 saati aşan 4 saatlik çalışması ise fazla çalışma sayılacaktır. İşçinin haftalık çalışma süresinin 45 saat olduğu ve fiilen 49 saat çalıştığı bir örnekte ise, işçinin 45 saatin üstündeki 4 saatlik fazla çalışması bulunacakken, herhangi bir fazla sürelerle çalışması söz konusu olmayacaktır.

2. Fazla çalışma / fazla sürelerle çalışma işverenin talebine mi bağlıdır?

Fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma kural olarak işçinin onayına bağlıdır. Dolayısıyla, her ne kadar işçilerin fazla çalışma yapabileceği düzenlenmiş olsa da işveren işçiye istediği her zaman, koşul ve miktarda fazla çalışma yaptıramayacaktır.

Bununla beraber, zorunlu veya olağanüstü nedenlerle işçinin fazla çalışmasının gerekmesi durumunda işçinin onayı alınmadan fazla çalışma yapmasının beklenebileceğine de dikkat edilmelidir.

---

3. Kimler veya hangi işlerde çalışanlar fazla çalışma / fazla sürelerle çalışma gerçekleştiremez?

Kanun koyucu bazı işçilere niteliğine göre fazla çalışmanın yaptırılamayacağını öngörmüştür. Buna göre,

- 18 yaşını doldurmamış işçilere,
- Fazla çalışma yapmayı kabul etse dahi sağlıklarının elvermediği hekim raporu ile belgelenen işçilere,
- Gebe, yeni doğum yapmış ve çocuk emziren işçilere,
- Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalıştırılan işçilere,
- Zorunlu nedenler veya olağanüstü haller dışında yer altında maden işlerinde çalışan işçilere ve
- Çalışma sürelerini kendileri belirleyen üst düzey yönetici olan işçilere (Her ne kadar kanuni düzenleme bulunmasa da Yargıtay kararları bakımından istikrar kazanmıştır)

fazla çalışma yaptırılamaz. Yine, fazla çalışmanın yasaklandığı bazı işler bulunmaktadır. Buna göre,

-
- Sağlık kuralları açısından günlük ancak 7,5 saat veya daha az çalışılması gereken işler,
  - Gece çalışılan işler,
  - Maden ocakları işleri, kablo döşemesi, kanalizasyon ve tünel inşaatı gibi yer altında veya su altında yapılan işler,

fazla çalışmanın gerçekleştirilmediği işlerdir.

4. Fazla alışma / fazla sürelerle çalışmanın sınırı nedir?

Yukarıda açıkladığımız üzere, fazla çalışma, işçinin haftalık 45 saati aşan çalışmaları; fazla sürelerle çalışma ise, işçinin haftalık çalışma süresinin 45 saatin altında kararlaştırıldığı durumlarda, kararlaştırılan bu süre ile 45 saate kadar olan çalışmalarını ifade etmektedir.

İş Kanunu bununla beraber, fazla çalışma süresinin yıllık en fazla 270 saat; işçinin normal günlük çalışma süresinin ise en fazla 11 saat olabileceğini düzenlemektedir. Dikkat edilmesi gereken ve Yargıtay'ın da benimsediği husuş, günlük 11 saate kadar çalışma gerçekleştirilebileceği olduğundan, örneğin günlük normal çalışma süresi 8 saat olan bir işçi 3 saate kadar günlük fazla mesai yapabilir. Bu durumda işçinin çalışması haftalık 45 saati aşmasa dahi, gün bazında 11 saati aşan çalışması olması halinde aşan süre fazla çalışma olarak kabul edilmektedir.

Bununla beraber, çalışma hayatında işveren ve işçilerin çalışma şartlarını somut durumun gerekliliklerine göre düzenleyebilmesi gerektirmektedir. Kanun koyucu ise denkleştirme, telafi çalışması vb. yöntemlerle bu kolaylığı sağlamaya çalışmıştır.

5. Fazla çalışma / fazla sürelerle çalışma ücreti nasıl hesaplanmaktadır?

Her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde 50 yükseltilmesi suretiyle; fazla sürelerle çalışmalarda ise, her bir saat fazla çalışma için verilecek ücret, normal çalışma ücretinin saat başına düşen miktarının yüzde 25 yükseltilmesiyle ödenir.

Ancak fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma yapan işçi isterse, bu çalışmalar karşılığı zamlı ücret yerine, fazla çalıştığı her saat karşılığında 1 saat 30 dakikayı, fazla sürelerle çalıştığı her saat karşılığında 1 saat 15 dakikayı serbest zaman olarak kullanabilir.

---

6. Fazla çalışma ücretinin sözleşmede ücrete dahil olması durumunda işçi fazla mesai ücretine hak kazanabilir mi?

İşçi ile işveren arasında akdedilen iş sözleşmesinde, işçiye ödenecek ücrete fazla çalışma ücretlerinin dahil olduğunun düzenlenmesi mümkündür.

Buna karşılık, iş sözleşmesinde işçinin ücretine dahil olan fazla çalışma süresinin belirtilmemesi durumunda kanunen gerçekleştirilebilecek azami fazla çalışma olan 270 saatlik fazla çalışmanın sözleşmeye dahil olduğu varsayılır. İşçinin ancak 270 saati aşan fazla çalışmasının bulunduğunu ispatlaması durumunda fazla çalışma ücret alacağıının bulunduğu ileri sürebilecektir.

7. Fazla çalışma / fazla sürelerle çalışma gerçekleştirildiğinin ispat yükü kimdedir?

Fazla çalışma ve fazla sürelerle çalışma yaptığını iddia eden işçi bu iddiasını ispatla yükümlüdür.

İşçi fazla çalışma yaptığını işyeri kayıtları, iş yerine giriş çıkışı gösteren belgeler ve işyeri iç yazışmalarına dayanarak ispat edebileceği gibi herhangi bir yazılı delilin bulunmadığı hallerde tanıkla da ispat edebilir.

---

8. Fazla çalışma / fazla sürelerle çalışma ücreti talebinde zamanaşımı süresi nedir?

Fazla çalışma ücreti 5 yıllık zaman aşımına tabidir, yani fazla çalışmanın gerçekleştirildiği tarihten itibaren 5 yıllık süre içerisinde fazla mesai ücreti talep edilmelidir.

Uyarı: Yukarıdaki bilgi ve görüşlerimiz sadece yol gösterme amaçlıdır ve yasal tavsiye alma olarak değerlendirilemez. Vona Hukuk Bürosu, doğru ve güncel içerikli bilgiyi sağlamak için her türlü çabayı göstermektedir ancak, bu makalenin yayımlanmasından sonra yürürlüğe girebilecek olan yasa ve mevzuatlarda yapılan değişiklikler nedeniyle en güncel yasal gelişmeleri yansıtmayabilir. Bu nedenle, bu makaledeki hiçbir şey yasal tavsiye olarak görülmemeli ve herhangi bir karar vermeden veya bu makalede yer alan bilgilere dayanarak herhangi bir işlem yapmadan önce avukatlara danışmalısınız.

Caddebostan Mah. Prof. Dr. Hulusi Behçet Cad.

No: 14 K: 7 D: 8 Kadıköy İstanbul

0(216)372 2816

info@vonahukuk.com

www.vonahukuk.com